

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΔΕΟ24

Eclass4U

The best Choice for you

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ
ΤΡΙΤΗΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
2021-2022**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΡΤΗΣΗΣ **3/3/2022**
ΣΥΝΤΑΚΤΡΙΑ : ΒΙΚΥ ΒΑΡΔΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αναφέρεται στη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης - [ΔΜΕ], η οποία ολοκληρώνεται την άνοιξη του 2022. Με τη ΔΜΕ, που αποτελεί ένα μοναδικό εγχείρημα συμμετοχικής και διαβουλευτικής Δημοκρατίας, προσδοκάται να συλλεχθούν οι πραγματικές απόψεις των ευρωπαίων πολιτών σχετικά με αυτά που περιμένουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο πρώτο μέρος θα στοιχειοθετηθεί η ταυτότητα της Διάσκεψης, οι αρχές, οι αξίες, η δομή και η λειτουργία της προκειμένου να αναδειχθεί ο κοινωνικός χαρακτήρας του μοντέλου διακυβέρνησής της. Στο δεύτερο μέρος αναζητούνται οι συσχετισμοί και τα στοιχεία που παραπέμπουν σε μία αντίστοιχη συγκυρία, αυτή της ευρωπαϊκής συνέλευσης του 2002, που τελικά οδήγησε στη Συνταγματική Συνθήκη του 2004, με σκοπό την αναγνώριση των θεσμικών καινοτομιών της καθώς και τους λόγους αποτυχίας της.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος γίνεται κριτική συζήτηση για τις διαδικαστικές διαφοροποιήσεις της ΔΜΕ συγκριτικά με προηγούμενες αναθεωρητικές διαδικασίες υπό το πρίσμα των θεωριών ολοκλήρωσης και στο πλαίσιο των χαρακτηριστικών του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε.

1. ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΜΕ

[ΠΡΟΣΘΕΣΤΕ ΔΙΚΟ ΣΑΣ ΤΙΤΛΟ-ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΔΑ]

1. Να αναφέρετε τις βασικές αρχές της ΔΜΕ και τη δομή/λειτουργία της, με έμφαση στην Κοινή Προεδρία της ΔΜΕ από τα θεσμικά όργανα και τη σύνθεση της Ολομέλειας.

Σας ζητείται να προσδιορίσετε τεκμηριωμένα α/ τις βασικές αρχές και αξίες της ΔΜΕ, β/ δομή και λειτουργία, γ/ κοινή προεδρία και δ/ σύνθεση ολομέλειας

Για να απαντήσετε ολοκληρωμένα στο πρώτο ερώτημα θα πρέπει να μελετήσετε πολύ προσεκτικά τις εξής πηγές:

✓ Κοινή Δήλωση Σχετικά με την ΔΜΕ (2021)

https://futureu.europa.eu/uploads/decidim/attachment/file/5/EL_-

[ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.pdf](#)

✓ Εσωτερικός Κανονισμός ΔΜΕ

<https://futureu.europa.eu/uploads/decidim/attachment/file/27296/el.pdf>

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να ανταποκριθεί στις ανησυχίες και προσδοκίες των ευρωπαίων πολιτών. Ο νέος χώρος συζήτησης που δημιουργείται θεμελιώνεται σε σειρά αρχών και αξιών. Με τη ΔΜΕ ουσιαστικά οργανώνεται ένας μεγάλος ανοικτός διάλογος, μέσω μιας ψηφιακής διαδικτυακής πλατφόρμας, που επιτρέπει τη διεξαγωγή σειράς συζητήσεων μεταξύ Θεσμών και πολιτών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη. Αυτό το μοίρασμα ιδεών μεταξύ πολιτών από όλα τα κ-μ της Ε.Ε, αποτελεί μία μείζονα έκφραση δημοκρατίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο [Κοινή Δήλωση για τη ΔΜΕ, 2021,σελ.1-2].

Οι **ΑΡΧΕΣ** της ΔΜΕ είναι πρωταρχικά αυτές του άρθρου 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση [ΣΕΕ] και αναφέρονται στα εξής [*Άρθρο 2, ΣΕΕ*] : *ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, κράτος δικαίου και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που*

ανήκουν σε μειονότητες, καθώς αυτές οι αρχές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννοιας του Ευρωπαϊού και της κοινής μας ζωής με αμοιβαίο σεβασμό. Οι αξίες αυτές είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ σε μια κοινωνία όπου πρέπει να επικρατούν η *πολυφωνία*, η *απαγόρευση των διακρίσεων*, η *ανοχή*, η *δικαιοσύνη*, η *αλληλεγγύη* και η *ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών*. [Εσωτερικός κανονισμός της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης Κοινές αρχές-Άρθρο 1].

Οι παραπάνω αρχές συμπληρώνονται από αυτές που η ίδια η ΔΜΕ διαμορφώνει για τη λειτουργία της όπως είναι η *συμμετοχικότητα*, ο *ανοιχτός διάλογος* και η *εξασφάλιση διαφάνειας*. Η ΔΜΕ επίσης θεμελιώνει τη δράση της *αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας* που διέπουν κάθε ευρωπαϊκή πολιτική ενώ παράλληλα παρέχει τα εχέγγυα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων στη διαδικασία, ευρωπαίων πολιτών. Όσον αφορά ειδικότερα τις **ΑΞΙΕΣ** της, η Διάσκεψη οργανώνεται στο πλαίσιο που διαμορφώνουν τα κείμενα των συνθηκών και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων [Κοινή Δήλωση σχετικά με τη ΔΜΕ,2021]. Μάλιστα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται τον χάρτη αυτόν ... «..η Ένωση συμβάλλει στη διαφύλαξη και ανάπτυξη κοινών αξιών, σεβόμενη την πολυμορφία των πολιτών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης καθώς και την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της [Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ε.Ε., σελ.8].

Δομή και λειτουργία.

Η ΔΜΕ χαρακτηρίζεται ως μία άσκηση που εστιάζει την προσοχή της στη συμμετοχή των πολιτών σε μία προσέγγιση «από τη βάση προς τα πάνω». Κύριο μέσο έκφρασης των πολιτών έχει καθοριστεί μια πολύγλωσση ψηφιακή πλατφόρμα¹. Σε αυτήν καλούνται να καταθέσουν την άποψή τους μεμονωμένοι πολίτες, ομάδες δράσης και περιφερειακού και διεθνικού επιπέδου οργανώσεις επίσημων και μη φορέων και οικείων ενδιαφερόμενων μερών [Κοινή Δήλωση Σχετικά με τη ΔΜΕ, 2021, σελ.2-5].

---

¹ Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα διατηρούν το δικαίωμα να αφαιρούν περιεχόμενο από την πλατφόρμα εάν διαπιστωθεί ότι παραβιάζει αυτή τη δέσμευση, καθώς και το δικαίωμα να απαγορεύουν ή να ανακαλούν το δικαίωμα χρήσης της οπτικής ταυτότητας της διάσκεψης .

Ως προς τη **ΔΟΜΗ** της, η ΔΜΕ τελεί υπό την *παράλληλη διοίκηση και εξουσία τριών θεσμικών οργάνων*: του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δομή αυτή χαρακτηρίζεται ως ευέλικτη, διότι έτσι διασφαλίζεται η επιθυμητή ισότιμη εκπροσώπηση και ισορροπία στις κοινές αποφάσεις των τριών Θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την καλή λειτουργία της ΔΜΕ, δημιουργήθηκε *εκτελεστική επιτροπή*² με τρεις εκπροσώπους από κάθε ένα εκ των τριών θεσμικών οργάνων καθώς και τέσσερις παρατηρητές από καθέναν από αυτά. Πέραν των τεσσάρων αυτών παρατηρητών από κάθε θεσμό, προβλέπεται και *η συμμετοχή της επιτροπής των περιφερειών και της οικονομικής και κοινωνικής επιτροπής -ΟΚΕ-*, αλλά και η συμβολή εκπροσώπων κοινωνικών και άλλων φορέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. [*Η εκτελεστική επιτροπή συμπροεδρεύεται από τα τρία θεσμικά όργανα και υποβάλλει τακτικά έκθεση στην Κοινή Προεδρία, είναι υπεύθυνη να λαμβάνει αποφάσεις με συναίνεση όσον αφορά τις εργασίες της Διάσκεψης, τις διαδικασίες και τις εκδηλώσεις της, επιτηρεί τη Διάσκεψη καθώς εξελίσσεται και προετοιμάζει τις συνεδριάσεις της Ολομέλειας της Διάσκεψης, συμπεριλαμβανομένων των συμβολών των πολιτών και των επακολουθητικών τους ενεργειών*] [Κοινή Δήλωση Σχετικά με τη ΔΜΕ, 2021, σελ.2-5]. Η εκτελεστική επιτροπή κατάρτιζε και θα δημοσιεύει τα συμπεράσματα της Ολομέλειας της Διάσκεψης [για την εξασφάλιση μεγαλύτερης δυνατής διαφάνειας κατά τη διαδικασία διαβούλευσης]. Τη δομή της συμπληρώνει η **Κοινή Γραμματεία** που λειτουργεί επικουρικά στις εργασίες της εκτελεστικής επιτροπής, ενώ σημαντική καινοτομία τόσο σε ατομικό όσο και σε λειτουργικό πλαίσιο αποτελεί η **Ολομέλεια της Διάσκεψης**.

Η **Ολομέλεια της Διάσκεψης** διασφαλίζει ότι οι συστάσεις των εθνικών ομάδων και των ομάδων των ευρωπαίων πολιτών, χωρισμένες θεματικά, συζητούνται χωρίς

---

² Απαιτείται να παρίσταται τουλάχιστον το 1/3 των εκπροσώπων κάθε συνιστώσας της εκτελεστικής επιτροπής (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο και Ευρωπαϊκή Επιτροπή), προκειμένου η εκτελεστική επιτροπή να είναι σε θέση να συνεδριάσει και να λάβει αποφάσεις. Οι συμπρόεδροι διαπιστώνουν την ύπαρξη απαρτίας. Οι μόνιμοι παρατηρητές και οι προσκεκλημένοι παρατηρητές δεν περιλαμβάνονται στον υπολογισμό της απαρτίας. Εσωτ Κανον. Άρθρο 7

Η εκτελεστική επιτροπή συντάσσει και δημοσιεύει τα συμπεράσματα της Ολομέλειας της Διάσκεψης και υποβάλλει τα τελικά αποτελέσματα της Διάσκεψης σε έκθεση προς την Κοινή Προεδρία και τα τρία θεσμικά όργανα.

*προκαθορισμένο αποτέλεσμα και χωρίς να περιορίζεται το πεδίο τους σε προκαθορισμένους τομείς πολιτικής³. Η Ολομέλεια της Διάσκεψης θα συνεδριάζει τουλάχιστον άπαξ ανά εξάμηνο και θα αποτελείται από εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και από εκπροσώπους όλων των εθνικών κοινοβουλίων, **επί ίσους όρους**, και από πολίτες. Η Επιτροπή των Περιφερειών και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών θα εκπροσωπούνται επίσης. Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας θα συμμετέχει όταν συζητείται ο διεθνής ρόλος της ΕΕ. Μπορούν να προσκαλούνται και εκπρόσωποι των βασικών ενδιαφερόμενων μερών.*

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα φιλοδοξούν με τη ΔΜΕ να προσεγγίσουν τους πολίτες και να προαγάγουν ευρύτερες, διαδραστικότερες και δημιουργικότερες μορφές συνεργασίας. *Οι συμβολές από όλες τις σχετικές με τη Διάσκεψη εκδηλώσεις συλλέγονται, αναλύονται, ελέγχονται και δημοσιεύονται καθ' όλη τη διάρκεια της Διάσκεψης σε πολύγλωσση ψηφιακή πλατφόρμα. Η εν λόγω πλατφόρμα είναι ένας χώρος όπου οι πολίτες θα μοιράζονται τις ιδέες τους και υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις συμβολές τους. Τέλος, ένας μηχανισμός ανατροφοδότησης διασφαλίζει ότι οι ιδέες που διατυπώνονται κατά τις εκδηλώσεις της Διάσκεψης καταλήγουν σε συγκεκριμένες συστάσεις για ενωσιακή δράση [Εσωτερικός Κανονισμός ΔΜΕ⁴]. Οι συνεδριάσεις Ολομέλειας της Διάσκεψης μεταδίδονται ζωντανά και όλα τα έγγραφα της Ολομέλειας της Διάσκεψης δημοσιοποιούνται στην πολύγλωσση ψηφιακή πλατφόρμα [άρθρο 22-Διαφάνεια].*

---

³ Δίπλα στις κυβερνήσεις που συνεδριάζουν στο Συμβούλιο, τους εκλεγμένους αντιπροσώπους των κοινωνιών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή που έχουν ορίσει οι εκλεγμένες κυβερνήσεις, οι πολίτες της Ευρώπης, τελικοί εντολείς όλων, θα συνεισφέρουν άμεσα και συμμετοχικά τις απόψεις τους για το πώς μπορεί η Ε.Ε. να τα καταφέρει καλύτερα. Παγουλάτος, Γ (2021), Μια Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης <https://www.eliamer.gr/media/μία-διάσκεψη-για-το-μέλλον-της-ευρώπης/>

⁴ <https://futureu.europa.eu/uploads/decidim/attachment/file/27296/el.pdf>

2.Οι απαρχές για την σημερινή ΔΜΕ μπορούν να αναζητηθούν στην «Ευρωπαϊκή Συνέλευση» του 2002 που οδήγησε στην Συνταγματική Συνθήκη. Να συζητήσετε κριτικά τις θεσμικές καινοτομίες που εισήγαγε η Συνταγματική Συνθήκη για τη διαδικασία ολοκλήρωσης και τους λόγους της αποτυχίας της.

Στο παρόν ερώτημα ζητούμενο είναι να εντοπιστούν τα πιο σημαντικά στοιχεία της συνταγματικής συνθήκης η οποία διαμορφώθηκε στο πλαίσιο μιας αντίστοιχης Διάσκεψης το 2002, όπως αυτή του 2022. Κυρίαρχο στόχο αποτελεί η αναγνώριση των καινοτομικών διαστάσεων της Συνταγματική Συνθήκη στο πεδίο της διαδικασίας ολοκλήρωσης. Επίσης ζητούνται οι λόγοι αποτυχίας του Ευρωσυντάγματος.

Ιστορικά, οι διευρύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτούν και ορισμένα στάδια προετοιμασίας και δέσμες από διαδικασίες που ουσιαστικά προκαλούν κάθε φορά και έναν νέο μετασχηματισμό της. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Ένωση έρχεται κατά περιόδους αντιμέτωπη με διαφορετικές προκλήσεις οικονομικού, πολιτικού, κοινωνικού και θεσμικού επιπέδου (Ιωακειμίδης, 2017, σελ.122). Μάλιστα όπως στην τωρινή ΔΜΕ, έτσι και στην Ευρωπαϊκή Συνέλευση του 2002, οδήγησε η ανάγκη για ευρύτερο διάλογο, επανεξέταση του περιεχομένου, των στόχων, του σκοπού και της τεχνολογίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης, καθώς και η απαίτηση για αναθεώρηση του ρόλου των θεσμών της (Ιωακειμίδης, 2017, σελ.123). Ειδικότερα, στην αντίστοιχη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης, το 2002, [κατά τη διεξαγωγή της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης του 2002, στη βάση της Δήλωσης του Λάακεν, 2001], η ατζέντα των θεμάτων αποσκοπούσε στην κάλυψη των κυρίαρχων πτυχών για την πορεία της διαδικασίας ολοκλήρωσης (Τσινισιζέλης, 2010, σελ.60).

Με τη Συνταγματική Συνθήκη, επιχειρήθηκε η ομοσπονδοποίηση της ευρωπαϊκής ένωσης και ο μετασχηματισμός της από μία ένωση κυρίαρχων κρατών σε ένα ομοσπονδιακό κράτος στη βάση ενός κοινού Συντάγματος. Στη συζήτηση γύρω από το ευρωπαϊκό Σύνταγμα αναζητούνται ουσιαστικά θεσμικής φύσης θέματα που αφορούν κυρίως στις σχέσεις που αναπτύσσονται διαχρονικά, ανάμεσα στα κράτη-μέλη και την Ε.Ε. Βασικό

σκοπό της Συνταγματικής Συνθήκης αποτέλεσε η απλοποίηση και ο εκσυγχρονισμός του νομικού και θεσμικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης έτσι ώστε να εξασφαλίζει συνολικά καλύτερα αποτελέσματα, αλλά και για να γίνει πιο διαφανής και πιο συνεκτική στην εξωτερική της δράση. Οι *πιο σημαντικοί παράγοντες πίεσης* για την προαγωγή ενός κοινού συντάγματος για τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν η επερχόμενη διεύρυνση με πολλά νέα κράτη καθώς και η ανάγκη για καλύτερη ανταπόκριση στις προκλήσεις της εποχής. Για την προετοιμασία της Συνταγματικής Συνθήκης όπως συνηθίζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση ιστορικά, διοργανώνεται και μία διακυβερνητική διάσκεψη.

Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Συνέλευση του 2002 [η Διακυβερνητική Διάσκεψη για τη Συνταγματική Συνθήκη] *απαρτιζόταν* από εκπροσώπους των κρατών μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου των Εθνικών Κοινοβουλίων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συνεδρίασε δημόσια από τον 2/2002 έως τον 7/2003.

Εφόσον στις διατάξεις της, μεταξύ άλλων εντάθηκαν σχέδια για τη μεταμόρφωση της ένωσης από μία χαλαρή διακρατική Ένωση σε ένα ομοσπονδιακό κράτος, συνεπώς μία θεσμική καινοτομία αποτελεί η για πρώτη φορά ριζική αλλαγή της νομικής φύσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την επικράτηση του ομοσπονδισμού έναντι του διακυβερνητισμού. Με την ίδρυση μιας ομοσπονδιακού χαρακτήρα ένωσης, η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση θα έμπαινε σε μία νέα τροχιά. Η ευρωπαϊκή έννομη τάξη θα έπαυε να είναι διεθνής αφού θα γινόταν εσωτερική και τα εθνικά συντάγματα θα έπρεπε να είναι υποταγμένα σε αυτή [Βενιζέλος, 2005].

Η Συνταγματική Συνθήκη είχε ως σκοπό την εξεύρεση νέων θεσμικών ισορροπιών προκειμένου να οδηγήσει στη μετάβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ένα *συμμετοχικό και πιο αποτελεσματικό σύστημα διακυβέρνησης* [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.62]. Σε αυτές τις προσπάθειες της Συνθήκης να εισάγει θεσμικές καινοτομίες ανήκουν σημαντικές αλλαγές στη δομή-[με την κατάργηση των τριών πυλώνων⁵]-, αλλά και στη λειτουργία της- [με την αναμόρφωση και απλοποίηση- "αντικατάσταση" των προηγούμενων Συνθηκών].

---

⁵ ο πρώτος πυλώνας συνιστά τη μέχρι το 1992 Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, η οποία μετονομάζεται σε Ευρωπαϊκή Κοινότητα και εμπλουτίζεται με περαιτέρω μη στενά οικονομικά αρμοδιότητες. Ο δεύτερος πυλώνας εμπεριέχει την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), ενώ ο τρίτος πυλώνας τις εσωτερικές υποθέσεις, στις οποίες συγκαταλέγονται η δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές

Οι *θεσμικές καινοτομίες της Συνταγματικής Συνθήκης* εντοπίζονται όχι τόσο στον τομέα των αρμοδιοτήτων της Ένωσης όσο στη σύνθεση των οργάνων της. Πιο αναλυτικά, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα περιοριζόταν στα 750 μέλη, η Επιτροπή δεν θα περιλάμβανε πλέον έναν Επίτροπο από κάθε κράτος μέλος, αλλά το ένα τρίτο των κρατών μελών εναλλασσόμενα θα διέθετε δικό του Επίτροπο, θα δημιουργούνταν θέση Προέδρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα επιλέγονταν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και κοινού Υπουργού Εξωτερικών. Επίσης, η αυξημένη πλειοψηφία για τη λήψη των αποφάσεων δεν θα στηρίζονταν πλέον στις αυθαιρέτως καθορισμένες σταθμισμένες ψήφους, αλλά σε μια διπλή πλειοψηφία κρατών μελών και πληθυσμών τους, και συγκεκριμένα σε ποσοστό τουλάχιστον 55 % των μελών του Συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον δέκα πέντε μέλη και αντιπροσωπεύει Κράτη-Μέλη που συγκεντρώνουν ποσοστό τουλάχιστον 65 % του πληθυσμού της Ένωσης. Η σημαντικότερη ίσως αλλαγή θα ήταν η απόδοση νομικά δεσμευτικής ισχύος στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων καθώς και η ενίσχυση των εθνικών Κοινοβουλίων που προβλέπεται σε ένα από τα Πρωτόκολλα [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.60-61]. Ο συνταγματικός χαρακτήρας της Συνθήκης έδωσε την εντύπωση ότι δημιουργεί ένα νέο-ομοσπονδιακής δομής- «κράτος», πράγμα το οποίο φόβισε μερικά κράτη-μέλη και τους πολίτες αυτών, με αποτέλεσμα η Συνταγματική Συνθήκη να μην επικυρωθεί από το ένα τρίτο των κρατών-μελών, δεν τέθηκε δηλαδή ποτέ σε ισχύ. Ματαιώθηκε συνεπώς και η μετάλλαξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από διακρατική οντότητα σε ομοσπονδιακό κράτος [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.61-62].

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΟΣ

Τα θεμέλια του Ευρωπαϊκού συνταγματικού εγχειρήματος κλονίστηκαν μετά από δύο αρνητικά δημοψηφίσματα (Τσινισιζέλης, 2010, σελ. 60-62) : αυτό της Γαλλίας τον Μάιο του 2005 και του Ιουνίου της ίδιας χρονιάς της Ολλανδίας. Οι πιο σημαντικοί λόγοι της αποτυχίας της Συνταγματικής Συνθήκης, στο πλαίσιο της διαδικασίας ολοκλήρωσης είναι

υποθέσεις, η αστυνομική συνεργασία και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας καθώς και η συνεργασία σε θέματα θεωρήσεων (βίζα) για πολίτες τρίτων κρατών

ανάμεσα σε πλήθος άλλων, οι ακόλουθοι (Τσινισιζέλης, 2010, σελ. 60-62 , Βενιζέλος, 2005, Ιωακειμίδης, 2017, σελ.121-124) :

- ✓ Η εσωτερική πολιτική σκηνή των εθνικών κρατών-μελών που σε πολλές περιπτώσεις παρουσίασαν ξενοφοβικές τάσεις, [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.62], *πολλά κράτη-μέλη (είτε γιατί αυτό ήταν επιβεβλημένο από το εθνικό τους σύνταγμα, είτε γιατί αυτό προέκυπτε ως ανάγκη λόγω των εσωτερικών συσχετισμών μεταξύ των πολιτικών τους δυνάμεων) ακολούθησαν την διαδικασία της κύρωσης της Συνθήκης μέσω δημοψηφίσματος. Την κατέστησαν έτσι κεντρικό πολιτικό τους ζήτημα και την συνέδεσαν όχι μόνον με την πορεία και τα προβλήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με την εσωτερική, πολιτική, οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση [Βενιζέλος, 2005].*
- ✓ τεράστιο συμβολικό βάρος που έχει για τους λαούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης η **έννοια Σύνταγμα**, που παραπέμπει σε μία σειρά από κεκτημένα και άρα από κριτήρια στα οποία πρέπει να ανταποκρίνεται ένα ώριμο και ολοκληρωμένο δυτικότροπο σύνταγμα της σημερινής εποχής σε σχέση με την δημοκρατία και την πολιτική συμμετοχή, την διάκριση των εξουσιών και την κατανομή των αρμοδιοτήτων, την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων [Τσινισιζέλης, 2010, σελ. 62 & Βενιζέλος, 2005].
- ✓ η **ευρωπαϊκή κοινή γνώμη δεν ήταν έτοιμη** να δεχτεί ένα τόσο τολμηρό εγχείρημα, ειδικότερα αφού δεν της δόθηκε η δυνατότητα και το χρονικό περιθώριο να μεταφράσει το προτεινόμενο Σύνταγμα ως ουσιαστική πηγή νομιμοποίησης [τα δημοψηφίσματα έγιναν σε πλαίσιο ελλιπούς ενημέρωσης και χρονικής διάρκειας]
- ✓ Το σχετικό κείμενο του Συντάγματος δεν κάλυπτε επαρκώς την αγωνία των κ-μ για την διατήρηση και διασφάλιση των εθνικών τους προνομίων
- ✓ Συνέβαλαν τότε εθνικοί πολιτικοί αποφασισμένοι να κρατήσουν την Ε.Ε. αδύναμη και ανεπαρκή, και πολίτες ανέτοιμοι να εντάξουν τον εθνικό τους ορίζοντα στην ευρύτερη προοπτική μιας ισχυρότερης Ευρώπης [Παγουλάτος, 2021].

Οι θεσμικές αυτές αλλαγές, κυρίως δε, το μέγεθος και η σύνθεση της Επιτροπής⁶ και το σύστημα ψηφοφορίας στο Συμβούλιο ⁷, προκάλεσαν, εκ νέου, τις μείζονες διαπραγματευτικές εντάσεις. Σε ότι αφορά τη νομιμοποίηση και, ιδίως, τη δημοκρατική λειτουργία της Ένωσης, στο δεύτερο μέρος του Ευρωπαϊκού Συντάγματος ενσωματώνεται ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης, ο οποίος περιλαμβάνει το σύνολο των αστικών, πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών και όλων των προσώπων που ζουν εντός της Ένωσης, ταξινομώντας τα υπό τους τίτλους αξιοπρέπεια, ελευθερίες, ισότητα, αλληλεγγύη, ιθαγένεια, δικαιοσύνη και γενικές διατάξεις. Δια της ενσωμάτωσής του στη Συνταγματική Συνθήκη, **ο Χάρτης αποκτά νομική, δεσμευτική ισχύ**, με άλλα λόγια παύει να είναι απλή πολιτική διακήρυξη, έστω ηθικώς και πολιτικώς ισχυρή [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.60-61].

Τελικά, η εγκατάλειψη του σχεδίου για την υιοθέτηση μιας Συνταγματικής Συνθήκης οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση σε μια φάση δισταγμού ως προς τα επόμενα βήματα που θα έπρεπε να ακολουθήσει η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση⁸. Η περίοδος αυτή έληξε το 2007 με την ανάληψη της προεδρίας της ΕΕ από την Γερμανία η οποία αναθέρμανε τις συζητήσεις μεταξύ των κρατών μελών για την τροποποίηση των Συνθηκών. Οι συζητήσεις αυτές κατέληξαν την ίδια χρονιά στην υιοθέτηση της Τροποποιητικής ή Μεταρρυθμιστικής Συνθήκης, γνωστής ως Συνθήκης της Λισαβόνας, η οποία υπογράφηκε στις 13.12.2007 και η ισχύ της οποίας άρχισε τον Δεκέμβριο του 2009 (Τσινισιζέλης, 2010, σελ.62).

Συνοψίζοντας, η Συνταγματική Συνθήκη δεν κατάφερε να επιτύχει «τη διαπιστωμένη δημοκρατική διάζευξη» που απαιτεί η εξισορρόπηση των προτιμήσεων των κ-μ και των προσδοκιών της «ευρωπαϊκής πολιτικής κοινωνίας» [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.62 &

---

⁶ Συγκεκριμένα, ο αριθμός των μελών της Επιτροπής ορίζεται ίσος με τα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών, ωστόσο αυτό τίθεται σε εφαρμογή μετά το πέρας της θητείας της πρώτης Επιτροπής που διορίζεται βάσει των διατάξεων της Συνταγματικής Συνθήκης [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.60-61]

⁷ η Συνταγματική Συνθήκη τροποποιεί τον ορισμό της ειδικής πλειοψηφίας και, ειδικότερα, υιοθετεί τον κανόνα της διπλής πλειοψηφίας με ποσοστά/κατώφλια 55% ως προς τον αριθμό των κρατών μελών και 65% ως προς τον πληθυσμό που συγκεντρώνουν (σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό της Ένωσης). [Τσινισιζέλης, 2010, σελ.60-61].

⁸ το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, ενώ ξεκίνησε ως ένας θεσμικός και πολιτικός βολонταρισμός που ήθελε να δώσει την αίσθηση της κίνησης προς τα εμπρός και να επιλύσει μία σειρά από συμβατικά και λειτουργικά προβλήματα της Ένωσης των 25, έγινε ένα πρίσμα μέσα από το οποίο φάνηκαν καθαρότερα τα μεγάλα ελλείμματα της Ένωσης, αλλά και τα προβλήματα των ευρωπαϊκών οικονομιών και κοινωνιών [Βενιζέλος, 2005].

Βενιζέλος, 2005). Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα λειτούργησε, εξαιτίας όλων αυτών των παραγόντων, ως πραγματικός πολιτικός καταλύτης που σε πολλά κράτη-μέλη ανέδειξε με τον έναν ή τον άλλο τρόπο την ευρωπαϊκή πολιτική αμηχανία⁹ (Βενιζέλος, 2005)¹⁰.

Η Ε.Ε. που δημιουργήθηκε χαρακτηρίζεται περισσότερο για την τεχνοκρατική και γραφειοκρατική δομή της, παρά για τον βαθμό δημοκρατικής νομιμοποίησης και αποδοχής της από την ευρύτερη κοινωνία. Δεν εδραιώθηκε δηλαδή η απαραίτητη "κοινότητα κοινών αξιών και προσήλωσης", [μία Ε.Ε. χωρίς "πολιτική ψυχή"], γεγονός που σημαίνει ότι αναπτύχθηκε ένα έλλειμμα νομιμοποίησης μία έντονη έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι τόσο στους θεσμούς, όσο και στο ίδιο το ευρωπαϊκό εγχείρημα. Διερωτώνται δηλαδή οι ευρωσκεπτικιστές κατά πόσο οι διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης των αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση εξυπηρετούν πειστικά το στόχο της αποτελεσματικότητας και της νομιμοποίησης, τα οποία θεωρούνται απαραίτητα στοιχεία για την πορεία προς τα εμπρός της πορείας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Ιωακειμίδης, 2017, σελ.124).

---

⁹ Το τεράστιο δηλαδή έλλειμμα που εμφανίζει η ευρωπαϊκή στρατηγική σε όλα τα επίπεδα Από την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και την προοπτική του ευρωπαϊκού μεταβιομηχανικού μοντέλου ανάπτυξης, μέχρι την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική και την πορεία του Ευρώ. Από το πρόβλημα της εσωτερικής ασφάλειας των κρατών-μελών μετά την 11.9.2001 και την είσοδο στην εποχή των ασύμμετρων απειλών, μέχρι το ζήτημα του μέλλοντος Ο.Η.Ε και της αναδιάρθρωσης του. Από το πρόβλημα της ανεργίας, μέχρι την δημογραφική και δημοσιονομική κρίση των ευρωπαϊκών κοινωνικοασφαλιστικών συστημάτων και συνολικά του ευρωπαϊκού κοινωνικού κράτους (Βενιζέλος, 2005).

¹⁰ το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, ενώ ξεκίνησε ως ένας θεσμικός και πολιτικός βολонταρισμός που ήθελε να δώσει την αίσθηση της κίνησης προς τα εμπρός και να επιλύσει μία σειρά από συμβατικά και λειτουργικά προβλήματα της Ένωσης των 25, έγινε ένα πρίσμα μέσα από το οποίο φάνηκαν καθαρότερα τα μεγάλα ελλείμματα της Ένωσης, αλλά και τα προβλήματα των ευρωπαϊκών οικονομιών και κοινωνιών. (Βενιζέλος, 2005).

ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ 1 & 2

Πηγές

Για την εκπόνηση της εργασίας και την τεκμηρίωση των απαντήσεων χρειάζεται να συμβουλευθείτε τις παρακάτω πηγές:

1. Κοινή Δήλωση Σχετικά με την ΔΜΕ (2021)
[https://futureu.europa.eu/uploads/decidim/attachment/file/5/EL -
_ΚΟΙΝΗ_ΔΗΛΩΣΗ_ΣΧΕΤΙΚΑ_ΜΕ_ΤΗ_ΔΙΑΣΚΕΨΗ_ΓΙΑ_ΤΟ_ΜΕΛΛΟΝ_ΤΗΣ_ΕΥ
ΡΩΠΗΣ.pdf](https://futureu.europa.eu/uploads/decidim/attachment/file/5/EL-_ΚΟΙΝΗ_ΔΗΛΩΣΗ_ΣΧΕΤΙΚΑ_ΜΕ_ΤΗ_ΔΙΑΣΚΕΨΗ_ΓΙΑ_ΤΟ_ΜΕΛΛΟΝ_ΤΗΣ_ΕΥΡΩΠΗΣ.pdf)
2. Εσωτερικός Κανονισμός ΔΜΕ
<https://futureu.europa.eu/uploads/decidim/attachment/file/27296/el.pdf>
3. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάακεν, 14-15 Σεπτεμβρίου 2001 (Παράρτημα 1, σελ. 19)
<https://www.consilium.europa.eu/media/20943/68835.pdf>
4. Παγουλάτος, Γ. (2021), Μια Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης
<https://www.eliamer.gr/media/μία-διάσκεψη-για-το-μέλλον-της-ευρώπης/>
5. Τσινιζέλης, Μ. (2010), Γ΄ Έκδοση, Εξέλιξη και Θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΑΠ, Ενότητες 2.3, 2.4, 2.5, 2.7, 2.8, 5.2
6. Βενιζέλος, Ευ. (2005), [https://www.evenizelos.gr/50-programmproposals/eu/706-
2009-04-20-15-05-08.html](https://www.evenizelos.gr/50-programmproposals/eu/706-2009-04-20-15-05-08.html)
7. Ιωακειμίδης, Π. (2017), Το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η ανάγκη για μια συνολική προσέγγιση. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 20(1), 120-135. doi:<https://doi.org/10.12681/hpsa.14776>